

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-493

§ 201. Remissvar promemoria om långsiktig finansiering av medverkan i slutförvarsfrågor

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till yttrande över miljödepartementets promemoria om långsiktig finansiering av kommuners och ideella föreningars medverkan i slutförvarsfrågor. (Bilaga 3 och 4)

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun mottog den 11 juli 2022 en remiss från miljödepartementet gällande promemorian ”Långsiktig finansiering av kommuners och ideella föreningars medverkan i frågor om slutförvar”.

Remissen avser ändringar i lagen om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringslagen) och förordningen om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringsförordningen). De föreslagna ändringarna innebär bland annat att berörda kommuner ges möjlighet till ersättning från kärnavfallsfonden för ytterligare insatser (till exempel att följa den stegvisa prövningen) och att ideella föreningar åter får möjlighet till ekonomiskt stöd från kärnavfallsfonden.

Syftet med de föreslagna ändringarna är, enligt promemorian, ”att säkerställa att en allsidig bedömning och granskning av slutförvaringens miljö- och säkerhetskONSEKVENSER kan äga rum och att allmänheten ges insyn i arbetet med slutförvaring av använt kärnbränsle och radioaktivt driftavfall”.

Östhammars kommun har genom åren drivit frågan om finansiering av kommunernas arbete med slutförvarsfrågor kopplade till bland annat den stegvisa prövningen enligt kärntekniklagen. 2019 skickade Östhammars kommun tillsammans med Oskarshamns kommun in en hemställan om ändringar i finansieringslagen (bilaga 2). Östhammars kommun har under de senaste åren även överklagat flera beslut om medel ur kärnavfallsfonden.

Remissvar ska ha kommit in till Miljödepartementet senast den 11 oktober 2022.

Beslutsunderlag

Bilaga 3. Förvaltningens förslag till remissvar gällande promemorian

Bilaga 4. Östhammars och Oskarshamns kommuns hemställan om ändringar i finansieringslagen

Promemorian och övrig information om remissen finns på [regeringens hemsida](#).

Kommunstyrelsen

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Utredare Anna Bergsten och Verksamhetschef växande kommun Marie Berggren föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Miljödepartementet (Remissvar bör lämnas per e-post till m.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till m.ke@regeringskansliet.se. Ange diarienummer M2022/01542 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet. Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.)

Marie Berggren

Anna Bergsten

Miljödepartementet
M2022/01542
(m.remissvar@regeringskansliet.se,
m.ke@regeringskansliet.se)

Remissvar promemoria om långsiktig finansiering av kommuners och ideella föreningars medverkan i slutförvarsfrågor

Östhammars kommun mottog den 11 juli 2022 en remiss från miljödepartementet gällande promemorian ”Långsiktig finansiering av kommuners och ideella föreningars medverkan i frågor om slutförvar”.

Remissen avser ändringar i lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringslagen) och förordningen (2017:1179) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringsförordningen). De föreslagna ändringarna innebär bland annat att berörda kommuner ges möjlighet till ersättning från kärnavfallsfonden för ytterligare insatser (till exempel att följa den stegvisa prövningen enligt kärntekniklagen) och att ideella föreningar åter får möjlighet till ekonomiskt stöd från kärnavfallsfonden.

Syftet med de föreslagna ändringarna är, enligt promemorian, ”att säkerställa att en allsidig bedömning och granskning av slutförvaringens miljö- och säkerhetskONSEKVENSER kan äga rum och att allmänheten ges insyn i arbetet med slutförvaring av använt kärnbränsle och radioaktivt driftavfall”.

Bakgrund

Idag har kommuner, enligt finansieringslagen, möjlighet att få ersättning från kärnavfallsfonden dels för kostnader för prövning av frågor om slutförvaring av restprodukter (4 § 7) och dels för kostnader för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall (4 § 8). Nuvarande lagstiftning möjliggör inte ekonomisk ersättning från kärnavfallsfonden för kommuners arbete med frågor kopplade till prövningen enligt kärntekniklagen.

Östhammars kommun har genom åren återkommande betonat vikten av kommunens fortsatta roll i prövningen och betydelsen av finansiering för att möjliggöra kommunernas fortsatta deltagande. 2019 skickade Östhammars kommun tillsammans med Oskarshamns kommun in en hemställan om ändringar i finansieringslagen. I hemställan framförde kommunerna att finansieringslagen bör ändras så att kommuner kan få ersättning för kostnader kopplade till alla steg

av prövningen enligt såväl miljöbalken som kärntekniklagen; från platsvalsprocessen till eventuella insatser efter förslutning samt alla steg däremellan. Östhammars kommun har under de senaste åren även överklagat flera beslut om medel ur kärnavfallsfonden.

I juni 2021 tillsatte miljödepartementet en utredning om långsiktig finansiering för kommuner och ideella miljöorganisationers medverkan i frågor om slutförvar (M 2021:B).

Östhammars kommuns synpunkter

Östhammars kommun är positivt till den översyn av finansieringslagstiftningen som gjorts och de föreslagna lagändringarna. I promemorian framförs bland annat de komplexa frågorna och de långa processerna som skäl för att långsiktigt säkerställa att kommunerna har tillräckliga ekonomiska resurser för att bidra i de fortsatta processerna. Om ändringarna träder i kraft innebär det ökade möjligheter för kommuner att få ersättning för att delta i den stegvisa prövningen, för att granska forsknings- och utvecklingsprogrammet (Fud) samt för att följa och bedöma den fortsatta miljöprövningen och för att medverka i årliga samråd om lokala miljöfrågor.

Kommunen är även positiv till att ideella föreningar åter ges möjlighet till ersättning från kärnavfallsfonden för arbete med frågor om slutförvar för använt kärnbränsle samt att möjlighet skapas, via statligt stöd, för föreningar att långsiktigt arbeta med andra frågor gällande radioaktivt avfall. Kommunen anser att föreningarnas bidrag till processen, även på lokal nivå, varit och fortsatt är av stor betydelse. Föreningarna har bidragit till en allsidig bedömning och öppenhet och det är viktigt att de även fortsatt ges möjligheter att delta.

Även om Östhammars kommun är positivt till de föreslagna lagändringarna anser kommunen att promemorian i några delar är otydlig och/eller att ytterligare lagändringar behövs, vilket utvecklas vidare nedan. Kommunen har valt att fokusera på de ändringar som gäller kommunernas finansiering.

Kommunernas deltagande genom hela processen

Östhammars kommun anser, vilket framförts tidigare, att kommunernas möjlighet till ersättning bör omfatta alla steg av prövningen enligt såväl miljöbalken som kärntekniklagen; från platsvalsprocessen till eventuella insatser efter förslutning samt alla steg däremellan.

De i promemorian föreslagna lagändringarna ökar kommunernas möjligheter att delta under perioden mellan tillståndsbeslut och det att anläggningen tas i rutinmässig drift. Östhammars kommun har inga invändningar mot att det under den period som anläggningen är i rutinmässig drift i huvudsak är de lokala säkerhetsnämnderna som på lokal nivå följer arbetet och informerar allmänheten men har synpunkter gällande vissa andra delar av processen.

Innan ansökan lämnas in

Östhammars kommun har sedan 1996 när de inledande platsundersökningar påbörjades i Forsmark fått ersättning från kärnavfallsfonden för att delta i arbetet med slutförvaret för använt kärnbränsle (kärnbränsleförvaret). Denna möjlighet

har varit en viktig, kanske till och med avgörande, grund för kommunens deltagande i denna komplicerade, långvariga och unika process.

De föreslagna lagändringarna omfattar inte perioden innan en ansökan lämnas in. I promemorian (sidan 23) framhålls dock att kommunerna inte har möjlighet till ersättning ur kärnavfallsfonden enligt 4 § 7 a finansieringslagen för kostnader innan en ansökan lämnats in, exempelvis kostnader för deltagande i samråd. Östhammars kommun uppfattar dock att kommunerna, med stöd i 4 § 8 finansieringslagen, har möjlighet till ersättning redan innan ansökan lämnats in. Denna möjlighet till ersättning, som en del av kunskapsuppbyggnaden för att kunna informera allmänheten, omfattar enligt kommunens uppfattning samt erfarenheter från tidigare ansökningar även deltagande i samråd. Om kommunen uppfattat detta fel och skrivningen i promemorian avser en skärpning av tillämpningen av befintlig lagstiftning anser kommunen att detta behöver ses över.

I de nu pågående ärendena om kärnbränsleförvaret och utbyggnaden av slutförvaret för kortlivat låg- och medelaktivt avfall (SFR) är denna inledande del av processen passerad men med tanke på att Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) planerar för ytterligare ett slutförvar (slutförvar för långlivat låg- och medelaktivt avfall, SFL) anser Östhammars kommun att det fortsatt är en viktig fråga. Det är i promemorian otydligt vilka slutförvar kommunerna kan få ersättning för att informera allmänheten om (se under rubriken ”Information till allmänheten” nedan) men om nuvarande lagstiftning i denna del enbart omfattar kärnbränsleförvaret borde det innebära att berörda kommuner i nuläget inte har möjlighet att få ersättning från kärnavfallsfonden för att följa processen och tidigt informera allmänheten i den kommande processen för SFL.

Östhammars kommun föreslår i första hand att lagstiftningen ändras så att kommunerna tydligt ges möjlighet till ersättning för information till allmänheten även gällande övriga slutförvar (se nedan). Om denna ändring inte görs anser kommunen att lagen på annat sätt bör ändras så att möjlighet skapas för ersättning till berörda kommunerna att delta i processen redan innan ansökan lämnas in. Ett tidigt och kompetent deltagande från berörd kommun förbättrar och underlättar i kommande steg av processen.

Tillståndsprovning enligt kärntekniklagen

I promemorian (sidan 25) förtydligas att kommunerna inte får ersättning för deltagande i tillståndsprovningen enligt kärntekniklagen. Det framförs dock att kostnader för att följa och bedöma tillståndsprocesserna för att informera allmänheten även fortsättningsvis ger rätt till stöd ur kärnavfallsfonden.

Östhammars kommun har viss förståelse för att denna del av kommunernas deltagande inte kan finansieras av fondmedel men vill i sammanhanget betona den gränsdragningsproblematik som detta innebär både för kommunerna och för Riksgälden som granskar kommunernas användning av medel. En problematisk gränsdragning är mellan att bygga kunskap för att informera allmänheten och för att ta fram underlag till yttrande. Kommunerna har en liten organisation för hantering av dessa frågor och samma personer är engagerade både i att informera allmänheten och i att ta fram underlag till yttranden. En annan problematisk gränsdragning är mellan provningen enligt miljöbalken och provningen enligt kärntekniklagen. Underlagen till provningarna går i varandra

och det kan därför bli svårigheter i att dra gränser mellan vad kommunen gör inom vilken prövning. Dessa svårigheter innebär inte att det är omöjligt att göra gränsdragningen men med erfarenhet från de senaste årens granskning av användning av medel vill kommunen lyfta denna problematik.

Tillståndsprovning enligt miljöbalken

I promemorian framförs vidare att kommunerna inte har rätt till ersättning från kärnavfallsfonden för medverkan i tillståndsprocessen enligt miljöbalken som tar vid efter regeringens tillåtlighetsbeslut. Även i denna del har dock kommunen, enligt promemorian, möjlighet till ersättning för kostnader kopplade till information till allmänheten.

Östhammars kommun uppfattar den skrivning som framförs i promemorian som en skärpning i tolkningen av vad kommunerna kan få ersättning för från kärnavfallsfonden. Både Östhammars kommun och Oskarshamns kommun har för 2022 beviljats medel för att delta i tillståndsprovningen om utbyggt SFR respektive utökad lagringskapacitet i Clab (centralt mellanlager för använt kärnbränsle). Östhammars kommun har i sin ansökan för 2022 specificerat en kostnadspost gällande deltagande i eventuella huvudförhandlingar och miljöjuridiskt stöd inför och i samband med huvudförhandling. Detta är även ett exempel på den gränsdragningsproblematik som nämndes ovan. Deltagandet är motiverat för att bygga kunskap för att kunna informera allmänheten men kommunerna är även part i provningen. För Östhammars kommun är det även viktigt att delta i tillståndsprovningen för att följa upp det som kommunen framfört i tillåtlighetsprovningen.

Östhammars kommun har förståelse för den problematik, kopplad till miljöbalkens regler om ersättning för rättegångskostnader, som ersättning för att följa tillståndsprovningen innebär. Slutförvarsfrågan är dock en mycket komplex fråga och, som även framförs i promemorian, berörda kommunerna behöver hantera och ta ställning till frågor som går utöver de som uppkommer vid mer konventionella industrianläggningar. Östhammars kommun anser därför att det finns tillräckliga skäl för att kommunernas möjlighet till ersättning från kärnavfallsfonden även ska omfatta deltagande i tillståndsprovningen.

Inför och efter förslutning

De i promemorian föreslagna ändringarna gällande kommunernas rätt till ersättning från kärnavfallsfonden för deltagande i den stegvisa provningen upphör i samband med att anläggningen tas i rutinmässig drift. Som nämnts ovan har kommunen inga invändningar mot att det under perioden med rutinmässig drift är den lokala säkerhetsnämnden som följer slutförvarsfrågan på lokal nivå men kommunerna anser dock att det kan finnas anledning att se över möjligheterna för ersättning till kommunerna under avveckling och förslutning.

I och med de ändringar i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen) som infördes under 2020 krävs det nu tillstånd från regeringen för att slutligt försluta ett geologiskt slutförvar. Även om det ligger långt fram i tiden anser Östhammars kommun att det bör finnas en lagstiftad möjlighet för kommunerna att delta även i denna del av provningen samt att få ersättning för detta arbete via kärnavfallsfonden. I viss mån kanske det möjliggörs genom kunskapsuppbyggnad för information till allmänheten och medverkan i samråd

om lokala miljöfrågor men kommunen anser att det hade varit önskvärt med ett förtydligande i denna del.

Information till allmänheten

I promemorian föreslås inga ändringar kopplat till kommunernas möjlighet till ersättning för information till allmänheten. Det finns dock en otydlighet i promemorians beskrivning gällande dessa nuvarande möjligheter till ersättning (5.3). I andra stycket på sidan 23 står det ”I motsats till vad som gäller kostnader kopplade till kommunens prövning enligt ovan är kostnaderna för information till allmänheten begränsad till information i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle.” I nästa stycke på samma sida står det ”Sammantaget är kommunernas rätt till ersättning i den fortsatta processen för att få till stånd ett slutförvar för använt kärnbränsle och kärnavfall och för utbyggnaden av slutförvaret för radioaktivt driftavfall, SFR 2, begränsad till kostnader för att följa och bedöma processen i den mån det behövs för att allmänheten ska kunna informeras.” Kommunen uppfattning är att dessa två meningar motsäger varandra och det hade varit önskvärt med ett förtydligande i denna del.

Östhammars kommun anser att kommunerna har en viktig roll när det gäller information till allmänheten även angående SFR och SFL. Kommunen anser att finansieringslagen bör ändras så att det tydligt framgår i lagstiftningen att även dessa slutförvar omfattas av det som kommunerna kan få ersättning för gällande information till allmänheten.

Övriga synpunkter

Informationsbevarande för framtida generationer

I promemorian framförs att kommunens kostnader för informationsbevarande för framtida generationer inte ska omfattas av kärnavfallsavgifter. Ställningstagandet motiveras, som kommunen tolkar det, i huvudsak med att det i dagsläget saknas närmare detaljer om informationsbevarande och vilka roller berörda aktörer kommer att ha. Kommunerna har enligt förslaget möjlighet till ersättning för att granska Fud-programmet där redovisning av informationsbevarande kommer att ingå. Möjlighet till ytterligare ersättning bedöms därför inte motiverat.

Östhammars kommun har förståelse för detta ställningstagande men vill dock göra ett tillägg. Kommunen tolkar den föreslagna lagstiftning som att kommunerna även har möjlighet att följa utvecklingen inom frågor om informationsbevarande för att informera allmänheten.

Internationella insatser

Sverige är ett av de länder i världen som kommit längst i att hitta en lösning för hantering av använt kärnbränsle. Med anledning av den framgångsrika svenska platsvalsprocess får Östhammars kommun många förfrågningar om att till exempel ta emot besökare från andra länder och delta i olika internationella möten och arbetsgrupper.

Östhammars kommun bidrar gärna till detta internationella arbete men anser inte att det vare sig är möjligt eller rimligt att bekosta dessa internationella insatser

med kommunala skattemedel. Kommunen motsätter sig dock inte det som framförs i promemorian gällande att det saknas skäl för att, utöver det som ingår som ett led i kommunens informationsinsatser till allmänheten, bekosta internationella insatser med medel ur kärnavfallsfonden. I promemorian lyfts dock att annan finansiering kan övervägas i den mån kommunernas deltagande internationellt kan anses vara lämpligt. Östhammars kommun ser positivt på detta förslag och tror att Sverige har mycket att vinna på ett flera olika aktörer i slutförvarsfrågan bidrar i det internationella arbetet.

Ansökan och utbetalning av medel från kärnavfallsfonden

Östhammars kommun anser att det är lämpligt att även se över lagstiftningen gällande ansökan och utbetalning av medel till kommuner. Enligt § 34 finansieringsförordningen ska ansökan lämnas in senast tre månader före den period ansökan avser. Enligt den praxis som utvecklats ska kommunerna i slutet av september varje år lämna in en ansökan om medel för kommande kalenderår. Kommunerna har även att betala kompensation för utebliven avkastning på de medel som inte använts (17 § 2 finansieringslagen).

Kommunerna är i sin planering av verksamheten helt beroende av övriga aktörers agerande och det är ofta svårt att beräkna och bedöma vilka insatser kommunen behöver göra när ansökan lämnas in. Då 17 § 2 finansieringslagen tidigare inte tillämpats för kommuner har Östhammars kommun i sin ansökan om medel tagit höjd för dessa osäkerheter och sen oftast lämnat tillbaks relativt stora belopp i samband med redovisningen av verksamhetsåret. I och med att 17 § 2 finansieringslagen börjat tillämpas även för kommunerna blir det dyrt för kommunen att hantera osäkerheterna på det sättet.

Tillståndshavarna har möjlighet att under året justera sin ansökan om medel och det finns även möjlighet för dem att ansöka om medel i efterhand. Även om kommunernas belopp är av en annan dignitet än tillståndshavarnas så hade det varit önskvärt med en större flexibilitet för kommunernas ansökan om medel.

Datum
2019-11-27

Dnr
KS-2019-729
KS 2019/001008

Sid
1 (3)

Slutförvarsenheten
Marie Berggren
Anna Bergsten

Tillväxt- och Näringslivskontoret
Bodil Liedberg Jönsson

Till Miljödepartementet

Hemställan om ändring i lag (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter

Förslag till ändring

Östhammars kommun och Oskarshamns kommun (Kommunerna) anser att 4 § i lag (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringslagen) bör ändras så att kommunerna även ges möjlighet till ersättning för kostnader för arbete med provningen enligt lag (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen). Möjligheten till ersättning för en kommuns arbete bör omfatta alla steg av provningen enligt såväl miljöbalken (1998:808) som kärntekniklagen; från platsvalsprocessen till eventuella insatser efter förslutning samt alla steg däremellan.

Bakgrund

Kommunerna har under flera decennier aktivt deltagit i processer rörande Sveriges hantering av radioaktivt avfall från det svenska kärnkraftsprogrammet. Kommunernas deltagande bygger på tre viktiga förutsättningar; frivillighet, förmåga och finansiering, där förmågan att delta är beroende av finansiering.

Arbetet med att hitta lämpliga platser för slutförvaring av såväl använt kärnbränsle som annat radioaktivt avfall förutsätter frivillighet och aktivt deltagande i processerna för de kommuner som berörs. Deltagandet innebär en förhållandevis stor arbetsinsats för en kommun, oavsett kommunens storlek. För att möjliggöra kommunernas medverkan i dessa mycket komplexa processer har det skapats ekonomiska förutsättningar genom finansiering via Kärnavfallsfonden.

Båda kommunerna ansöker årligen om medel ur Kärnavfallsfonden för sitt arbete med slutförvarsfrågor. I Riksgäldens beslut om medel till Östhammars kommun för 2019 (dnr 2018/937) fick kommunen avslag på den del av ansökan som avsåg arbete med beredning av yttrande till Strålsäkerhetsmyndigheten samt över planen för forskning, utveckling och demonstration (Fud-programmet).

Östhammars kommun överklagade Riksgäldens beslut men regeringen avslag överklagandet (dnr M2019/00088/Ke). Avslaget motiverades med att de kostnader som kommunen eventuellt kan ha för att yttra sig i samband med prövningen enligt kärntekniklagen inte omfattas av finansieringslagen.

Nuvarande lagstiftning

Vilka kostnader som kommunerna har möjligt att få ersättning för via Kärnavfallsfonden regleras i 4 § punkt 7 och 8 i finansieringslagen. De kostnader som anges i punkt 7a är kostnader som kommunerna har för prövning av frågor om slutförvaring av restprodukter och de kostnader som anges i punkt 8 är kostnader för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

I förarbetena (Prop. 2016/17:199 s. 41) anges närmare att de kostnader som avses är kommunernas kostnader för kommunfullmäktiges prövning enligt 17 kap. 6 § första stycket i miljöbalken när en ansökan om att få upprätta en slutförvarsanläggning inom kommunen har lämnats in. De kostnader som kommuner eventuellt kan ha för att vilja yttra sig i samband med prövning av samma anläggning enligt kärntekniklagen omfattas däremot inte.

Enligt såväl Riksgäldens som regeringens beslut (se ovan) är inte heller kommunernas eventuella kostnader för arbete med Fud-programmet sådana kostnader som ska ersättas enligt finansieringslagen.

Motivering till föreslagen lagändring

Nuvarande lagstiftning möjliggör inte ekonomisk ersättning från Kärnavfallsfonden för kommuners arbete med frågor kopplade till prövningen enligt kärntekniklagen. Den möjlighet till ersättning som finns i nuvarande lagstiftning är kopplad till den så kallade kommunala vetorätten i miljöbalken.

Kommunerna har i och med vetorätten en central roll i slutförvarsfrågan men kommunernas roll är inte enbart kopplad till vetot. Processer kopplade till prövning av anläggningar för hantering av kärnkraftens restprodukter är mycket komplexa och pågår under lång tid. För att säkerställa en öppen och hållbar process krävs det att värdkommuner för denna typ av anläggningar ges möjlighet att delta aktivt i planering och prövning enligt både miljöbalken och kärntekniklagen. Detta gäller under lång tid efter det att beslut har fattats i vetofrågan. Efter att tillstånd meddelats i prövningarna enligt de båda lagstiftningarna fortsätter den stegvisa prövningen enligt kärntekniklagen. Kommunerna anser att en värdkommun ska ha både rätt till fortsatt insyn och möjlighet att delta i den stegvisa prövningen. För att det ska vara möjligt behöver kommunerna ges ekonomiska förutsättningar för detta.

Inom ramen för miljöbalksprövningen har kommunerna en viktig roll även efter ett eventuellt tillstyrkande i kommunfullmäktige. Kommunerna föreslås delta i dialogforum och avrapportering av omvärldsbevakning. Kommunerna är positivt inställda till detta men det måste skapas ekonomiska förutsättningar för detta.

Prövningen enligt de båda lagstiftningarna är starkt knutna till varandra. För att få en helhetsbild och förstå processen anser Kommunerna att det är viktigt att följa båda prövningarna. Inte minst Fud-programmet utgör ett viktigt underlag för att få en helhetsbild och djupare förståelse för frågorna.

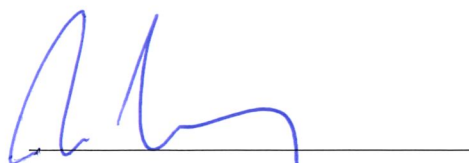
Kommunerna uppmärksammar även att det i förarbetena (Prop. 2016/17:199 s. 41) står att de kostnader som avses i finansieringslagen är de som kommun har ”när en ansökan om att få upprätta en slutförvarsanläggning inom kommunen har lämnats in”. Om detta innebär att de kommuner som kan komma att bli aktuella för platsundersökning och lokalisering av ett slutförvar för långlivat låg- och medelaktivt avfall (SFL) inte har möjlighet till ersättning från Kärnavfallsfonden förrän ansökan lämnats in anser Kommunerna att även denna del av lagstiftningen behöver ändras. Finansiering för kommunernas deltagande under de inledande samråden måste vara en självklarhet. Ett tidigt och kompetent deltagande från såväl kommuner som allmänhet och andra berörda parter förbättrar och underlättar kommande steg i processen.

Kommunerna anser att deras bidrag, med bland annat lokal kunskap och lokala frågeställningar, har förbättrat och även framöver kommer att bidra till att viktiga frågor lyfts fram och belyses under tillståndsprocesserna. Flera parter, bland annat Strålsäkerhetsmyndigheten och Kärnavfallsrådet, har betonat kommunernas betydelse för planerings- och prövningsprocessen för slutförvaret och Clink. För att möjliggöra att kommunerna ska ha förmåga att bidra med relevanta och väl underbyggda bidrag genom hela processen krävs att det finns god kompetens i dessa frågor inom den kommunala organisationen. I en värdkommun för denna typ av verksamhet krävs en kompetens utöver vad en kommun i vanliga fall behöver ha. Kommunerna bör även ha möjlighet att vid behov ta in extern och oberoende expertis för att kunna belysa frågor av särskild vikt för kommunerna och dessas invånare.

Den öppenhet som hittills präglat slutförvarsfrågan är viktig för att skapa förtroende för processen och för förankring och förståelse i lokalsamhället. Även här ser Kommunerna att kommunen har en viktig roll. Kommuninvånarna och de lokala organisationerna vänder sig i första hand till kommunen för att framföra sina synpunkter.

Det är en förutsättning för kommunernas deltagande att deras arbete är fullt ut finansierat. Kommunernas invånare ska inte belastas med kostnader för en nationell angelägenhet som omhändertagande av hela landets radioaktiva avfall. Hanteringen av det använda kärnbränslet och kärnavfallet är en nationell fråga, inte en kommunal angelägenhet. Det är därför inte rimligt att enskilda kommuner ska bära kostnader för att bevaka och följa dessa processer. Utan extern finansiering har kommunerna högst begränsade möjligheter att delta i processen.

För Östhammars kommun

Jacob Spangenberg
Kommunstyrelsens ordförande

För Oskarshamns kommun

Andreas Erlandsson
Kommunstyrelsens ordförande

§ 272

Dnr KS 2019/001008-2

Hemställan om ändring i lag (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter

Kommunstyrelsens beslut

Oskarshamns kommun hemställer, tillsammans med Östhammars kommun, om lagändring gällande lag (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter, den så kallade finansieringslagen, i enlighet med bifogad skrivelse.

Jäv

Mathias Karlsson (L) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Ärendet

Både Oskarshamns och Östhammars kommun har under mer än 25 år deltagit aktivt i de processer som är kopplade till Sveriges hantering av radioaktivt avfall från det svenska kärnkraftsprogrammet. Kommunernas arbete har finansierats med bidrag som årligen söks ur Kärnavfallsfonden. Denna möjlighet regleras i lag (2006:647), finansieringslagen.

Enligt beslut som meddelades av Riksgälden avseende Östhammars kommuns ansökan om medel för 2019 är det med nuvarande lagstiftning inte möjligt för kommunerna att få ersättning för kostnader som är kopplade till prövning enligt kärntekniklagen. Därmed finns inte heller någon möjlighet att använda bidraget från kärnavfallsfonden till att granska de rapporter som tas fram inom Fud-programmet (Forskning, utveckling och demonstration).

Kommunerna anser att de kan bidra till en bättre granskningsprocess och att de har rätt att följa den stegvisa prövningen enligt Kärntekniklagen. För att det ska vara möjligt behöver kommunerna ges ekonomiska förutsättningar för detsamma.

Ärendets behandling

I ett tjänsteutlåtande, 2019-12-12, från tillväxt- och näringslivskontoret föreslås följande:

Oskarshamns kommun hemställer, tillsammans med Östhammars kommun, om lagändring gällande lag (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter, den så kallade finansieringslagen, i enlighet med bifogad skrivelse.

Dagens sammanträde

Ordföranden ställer proposition på tillväxt- och näringslivskontorets förslag och finner att kommunstyrelsen beslutar bifalla detta.

Beslutsunderlag

- Hemställan om lagändring i finansieringslagstiftningen 191127.
- Tjänsteutlåtande, 2019-12-12, tillväxt- och näringslivskontoret.

Skickas till: Miljödepartementet och Östhammars kommun

15
[Signature]

